

Kjak

Elsebeth Mercedis Gunnleygsdóttir
Løgtingskvinna

Nú tørvar línufлотanum bráfeingishjálp !

Nú eigur hart tiltrongdi Línufлотin at verða hjálptur, tí júst Línufлотin hevur uppborið og tørv á eini hjálpandi hond.

Longu í 50’unum byrjaði línufлотin at upparbeiða sær søgulig rættindir á Flemmish Cap.

Línuskipini í Klaksvik gjørdu sítt stóra íkast til hesi søguligu rættindini. Her kunnu nevast m.a. Hans Erik, Sigurfari, Borðoyarnes, Pison, Kvikk, Jógvan S, Klakkur og Jákup B. So bleiv fiskaloysi og Flemish Cap bleiv stongt fyri toskaveiðu í nógv ár. Uml. 200 menn mistu arbeiði av hesum og ikki at gloyma alt tað avleidda virksemin hetta gav. Línuskipini, sum høvdu fiskað har, blivu løgð og lógu bundin við kei í 2-3 ár uttan kvotu. Eigarar fóru á húsagang, og fleiri av skipunum blivu seld fyri ein bíligan penga.

Nú eru so loksins hesi søguligu rættindini komin

Føroya landi til góðar aftur. Vit hava fingið tillutað 2.100 tons av botnfiski. Men tað bleiv so ikki Línufлотin í Klaksvík ella Eysturoynni sum fekk ágóðan av hesum. Ein skuldi trúð, at tað mest náttúrliga var, at línufлотin fyrst bleiv spurdur og fekk møguleikan at fara aftur á Flemish Cap. Frystilínuskip kundu t.d. fiskað kvotuna.

Eitt er, at flakatrolarnir í Barentshavinum fáa kvotuna á Flemmish Cap. Men tað sum verri er, er at línufлотin fær onki ístaðinfyri hesi mistu rættindini.

Løgmaður og landstýrismaðurin upplýstu á fundi á Toftum í febr. í ár, at makrelurin skuldi koma allari føroyskari fiskivinnu til góðar. So skuldi onki meira náttúrligt verið, enn at línufлотin eisini fekk lut í hesum. Línufлотin er tann parturin av flotanum, sum í lötuni hevur størsta tørvin á hjálp.

Línufiskiskapur gevur nógv arbeiði og hevur nógv avleitt virksemin við sær til m.a. smiðjur, heilsølur, snørisvirkir og agn, olju o.a.. Soleiðis hava línuskipini í hálva øld verið ein av grundarsteinunum undir samfelagnum og givið arbeiði til nógvar hendur.

Verður alt so skjótt gloymt ?

Tá figgjarkreppan fyrst í 90unum leikaði harðast á, og vit høvdu fiskaloysi, flýggjaðu fólk í hópatali av landinum. Kvinnur og menn saman við familjum sóu ongan annan møguleika enn at rýma av landinum. Tá gjørði LÍNUFLOTIN sítt til at fáa landið í gongd aftur. Rættir íverksetarar væl stuðlaðir av arbeiðsmannafeløgum lögdu herðar til fyri at fáa línuskipini til fiskiskap aftur. Hetta eru bert umleið 20 ár síðani. Kann tað veruliga vera so skjótt at gloyma.? Hesin sami flotin

liggur í dag í skeljasori, tí ongin fiskur ella kvotur er til teirra.

Teir sleppa ikki aftur á Flemmish Cap at fiska, sjálvt um tað júst var línufлотin, sum vann Føroyum hesi rættindi við blóð sveitta og tárur. Skipini vóru upp til 5 mánaðar burtur, og hetta vóru skúlaskip hjá nógvum ungum dreingjum. Menn vóru burtur frá konu og børnum í upp til 5 mánaðar. Tá hvørki hoyrdu ella lósu vit dagliga um hugtakið Fólksins ogn. Hesin fiskiskapur og hesi skip høvdu alstóran týðning fyri føroysku fiskivinnuna, men tað hevur havt sín prís. Hetta er nú alt gloymt og línuskipini eru útihýst á Flemish Cap. Línuskip hava enntá søkt um at sleppa til fiskiskap aftur har. Ein vána tøk. Henda kvotan bleiv ikki givin aftur til línubátarnar.

Hvussu kunnu vit hjálpa Línufлотanum?
Nú hava vit so møguleikan

at gera skaðan góðan aftur. Nú hevur landstýrismaðurin møguleika at hjálpa línufлотanum við at geva honum part av makrelkvotuni, sum er umleið tey 150.000 tonsini. Vit skulu IKKI taka frá føroyska nótaflotanum, men Línufлотin eigur harafturímóti at fáa av makrelkvotini, sum ikki er lutað sundur enn. Tí tað er heldur ikki rætt, at stór framkomin skip skulu liggja bundin við kei, tí tey ikki hava nóg mikið at fiska. T.d. liggur Norðborg í lötuni bundin við kei í Norðhavnini, tí onki er at fiska. Tað kann heldur ikki vera meiningin.

Kunnu línubátar fiska makrel ?

Viðv. makrelfiskiskapinum vil onkur halda, at Línufлотin ikki kann fiska hesa kvotuna sjálvur, men hann eigur íhvørtfall at fáa møguleikan. Føroyingar kundu t.d. býtt nøkur túsund tons av makreli

um við botnfiskakvotu í islenskum sjógvi, sum bleiv tillutaður línufлотanum.

Eg vil leggja herðslu á, at línufлотin kann hava hesa kvotu avmarka í eitt ár í senn, sum ein bráfeingishjálp, inntil botnfiskurin kemur aftur. Eg meini als ikki, at línufлотin skal leggja um til nótaveiðu, tí vit hava framkomin skip í hesu vinnu í dag.

Vit eru noydd til at hugsa frameftir. Sum stóðan er í dag, so fara nógvir línubátar á heysin komandi árin, um hesir ikki fáa bráfeingishjálp. Vit eru í tólvta tíma. Mestsum allur línufiskurin verður landaður til føroysk fiskavirkir og skapar nógv virksemin til nógvar hendur. Í hesum CO2 tíðum má tað eisini vera rættast at geva línufлотanum góð kor.

Við tí fiskimálaráðharra vit hava, ivist eg heldur ikki í, at hetta alt fer at koma í rættlag.

Hanus Samró
Løgtingslimur fyri Fólkaflokkinn

Átta ár seinni

Fyri gott og væl átta árum síðani setti løgtingið eina nevnd saman, ið skuldi arbeiða við nýggju miðnámsútbúgvingini. Ætlanin var at nútímansgera útbúgvingina soleiðis, at: *“føroyskar gymnasialar útbúgvingar eisini geva atgongd til hægri lestur úti í heimi.”*

Nevnd

Nevndin hevur seinastu átta árin arbeiðt við málinum, sum hevur verið heldur drúgt, tí broytingin fevndi um nógvar áhugapartar. Av teimum umleið fjóruti hoyringspørtunum vóru Samtak, Dátueftirlitið og Landskjalasavnið, umframt allir skúlnarnir og lærarafeløgin, so ikki kann sigast annað enn, at uppskotið hevur verið til viðgerðar í skipanini. Nevndin er endiliga komin á mál, og fríggjadagin 16. mars varð uppskotið lagt fyri løgtingið.

Broyting

Hvat er so hent hesi átta árin? Um blaðað verður gjøgnum uppskotið, eru nógvir glottar at hóma. Millum annað verður staðfest í uppskotinum, at

1. *“útboðið av útbúgvingarbreytum skal geva einstaka næminginum møguleika at velja lestrarkós”.*
2. *“atlit verða tikin at fortreytum og áhugamálum hjá teimum ungu”*
3. *Danskt verður ikki krav-, men valfak.*

Realiteturin

Í ástøðinum eru broytingarnar góðar, tí tað er torført at vera ósamdur við omanfyri nevndu dømi, men um farið verður ítøkiliga gjøgnum uppskotið, hvørvur optimisman.

Næmingar velja jú lestrarkós í dag.

Teir velja nevniliga mill-

um HF, student (másligu ella matematisku deild) ella handilsskúlan o.s.fr. Uppskotið leggur bara upp til, at tað verður ein útbúgving við einari leiðslu, men innihaldið í útbúgvingunum verður ikki broytt. Næmingar sleppa framvegis ikki at seta sína útbúgving saman. Fyri at taka eitt dømi, stendur í uppskotinum um huglærbreytina (másligu deild):

“Útbúgvingin verður skipað við støði í gymnasialu huglærugreinarøðini, har ein stórur helmingur av undirvísingini er kravdar lærugreinar, og ein lítil helmingur er vallærugreinar.”

Størsta broytingin er tíverri navnabroytingin, har gomlu heitin verða broytt frá “matematisku og másligu deild” til nýggju og slóðbrótandi heitin “hug- og náttúru-

breyt”.

Ella sum tað stendur í uppskotinum:

“Nýggja hugbreytin svarar í ávísan mun til másligu deild.”

Fortreytin

Tað er tíverri ikki løgið, at vit sita átta ár seinni og viðgera eitt uppskot, sum ikki broytir nakað serligt. Ein av fortreytunum fyri arbeiðsbólkinum var nevniliga, og tað verður endurgivið orðarætt úr uppskotinum, at:

*“Gymnasialu útbúgvingarnar verða framyvir skipaðar við ymsum útbúgvingarbreytum, har tey **sereyðkenni**, sum verandi gymnasialu útbúgvingarnar hava, í stóran mun **verða varðveitt.**”*

Við øðrum orðum: løgtingið viðger í lötuni, hvussu sereyðkennini í verandi miðnámsútbúgving verða varðveitt...

Átta ár seinni!

“Nýggja miðnámsútbúgvingin”
Vit skulu miða ímóti, at nýggja miðnámsútbúgvingin hóskar til samtiðina, ið vit nú einaferð eru í. Tískil skal tað vera møguligt hjá næmingum at velja nútímans fak, sum arbeiðsmarknaðurin nú einaferð spyr eftir. Tað kundi t.d. verið fak, har næmingar finga møguleikan at læra um photoshop ella telduforritan.

Spurnartekin hava verið sett við, hví Føroyar framhaldandi nýta danska próvtalsstigan, ið gongur frá -03 til 12, tá ið tað er ein altjóða góðkendur próvtalsstigi, ið eitur ECTS. Taki undir við hugsanini, men ynski at vera uppaftur víðgongdari.

Hví innføra vit ikki altjóða útbúgvingina, International Baccalaureate (IB), tá ið vit eru í gongd við at

fáa nýggja skipan? Hon er altjóða góðkend av øllum universitetunum í heiminum. IB gevur harafturat næmingunum møguleikan at seta sína egna útbúgving saman.

Vit kundu harafturat strembað eftir nýggjari skipan, har tað verður kravt av næmingunum, tá ið skúlaárið er av, at næmingarnir skulu hava eina ávísan nøgd av CAS (Creativity, Action og Service) stigum.

Við hesum broytingunum verður tað framvegis møguligt at hava føroyskt, føroyska søgu, og føroyska mentan, sum eyðkennir okkara land.

Omanfyri nevndu dømi bróta harumframt frá hugsanini:

Hvussu varðveita vit sereyðkennini í verandi skipan.

Vónandi er tað ikki átta ár ov seint!